

MET (15) *sb m*

Teksty nie oznaczają é.

sg N met (2). ◇ G metu (2). ◇ D metowi (1). ◇ A met (8). ◇ L mecie (1). ◇ pl A mety (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Sytuacja na szachownicy, w której szachowany król pozbawiony jest możliwości dalszego ruchu i następuje koniec gry oraz zwycięstwo przeciwnika, mat; incitae Cn (15) : [Król] Gdyby wpadł w sidło/ kiedy lud potrafi/ A szachu nie wzywał/ taki met nie płaci. KochSz A3v; Zła [sytuacja] Fiedurowa/ ftoi w mecie prawie/ Tufzą/ że będzie rychło po rosprawie. Day fie nieboże/ co raz to mu rzecz/ A tego żalność nieboraká piecze. Obrony żadney od metu nie widzi KochSz Cv, Cv, C2v.

Zwrot: »dać met« = ad incitas redigere Cn [szyk zmienny] (3): Málpá [...] náoftátek/ dáłá mu met. GórnDworz P6, P6, P6v.

»met wziąć« = przegrać partię (1): A dobry pan rozgniewawłzy fie/ iáko więc bywa/ kto met weźmie/ wziął fwego krolá w rękę/ [...] y vderził nim w łeb vbogá málpę. GórnDworz P6.

Przen: Trudna sytuacja, położenie bez wyjścia; angustiae, coarctatio, difficultas, districtio, iniquitas temporum, moles, negotium, nodus, obscuritas, scrupulus Cn (6) : [Tak też i przygód wszelakich postrachy Met ci gotują, by miał z ktem grać szachy Otwin(?)Erot 19.]

Zwrot: »da(wa)ć met; met dany« = przewyższyć, zwyciężyć kogoś, zmusić do kapitulacji [szyk zmienny] (5; 1): RejKup h5v; GrzegRóżn N4; á pilnie fie przypátruy nędzniku/ iż też były Konciliá [...]/ á wždy słyzysz iż ludzie prosí [...] dawáią im takie mety w prawdzye świętey RejPos 283v; PaprPan N4v, X3v; KAZIMIERZ Czwarty/ Oycu y Brátu zrownány: Czarze Tátárłkie skłádał: Krzyżakom met dány. KlónKr wstęp A4.

MM